

Підприємництво та торгівля

УДК 338.45:004(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18624793>

Аналіз результатів діяльності вітчизняних ІТ-підприємств в умовах війни

Огренич Дмитро Федорович

Аспірант кафедри економіки підприємства та організації підприємницької
діяльності

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, Україна

E-mail: unicom98d@gmail.com

ORCID: 0009-0001-5967-8807

Бабицький Роман Володимирович

Аспірант кафедри економіки підприємства та організації підприємницької
діяльності

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, Україна

E-mail: roman@babitskyi.com

ORCID ID: 0000-0003-0201-6500

Прийнято: 25.01.2026 | Опубліковано: 12.02.2026

Анотація. Мета статті – комплексно проаналізувати динаміку розвитку ІТ-галузі України у 2021–2024 роках з урахуванням попередніх підсумків 2025 року, оцінити її внесок в економіку країни та окреслити ключові ризики й передумови подальшого зростання. Методологія дослідження ґрунтується на статистичному аналізі офіційних даних Національного банку України та Державної служби

статистики, галузевих звітів професійних об'єднань, інвестиційних гідів і профільних аналітичних оглядів. Застосовано порівняння у часовому розрізі, структурно-динамічний аналіз, а також елементи сценарного підходу для інтерпретації впливу воєнних і глобальних чинників на функціонування індустрії інформаційних технологій.

Результати дослідження показують, що в докризовий період та на початку повномасштабної війни ІТ-індустрія залишалася одним із головних драйверів валютних надходжень, забезпечуючи стійке зростання експорту комп'ютерних послуг і збільшення чисельності висококваліфікованих фахівців. Після рекордного 2022 року зафіксовано помірне зниження обсягів експорту та уповільнення розширення ринку, що зумовлено поєднанням внутрішніх та зовнішніх шоків: безпекових ризиків, глобальної тех-корекції, міграції частини компаній та спеціалістів, а також регуляторної невизначеності. Водночас відносна частка ІТ-індустрії в структурі експорту послуг і ВВП зростає, що свідчить про її системоутворюючу роль для національної економіки. Виявлено тенденцію до поступового переходу від переважно сервісної моделі до більш диверсифікованої структури з посиленням продуктового, стартап- та defense-tech-сегментів, розширенням інноваційної інфраструктури й збільшенням внеску підприємницьких ініціатив.

У висновках обґрунтовано, що подальші перспективи галузі інформаційних технологій залежать від здатності мінімізувати безпекові та регуляторні ризики, зберегти людський капітал, розширити доступ до інвестицій для інноваційних проєктів і диверсифікувати ринки збуту. Підкреслено важливість удосконалення інструментів державної підтримки, стабільності податкових режимів та розвитку інфраструктури, здатної забезпечити безперервність надання послуг у кризових умовах. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання для формування галузевої політики, стратегічного планування діяльності ІТ-компаній, а також

для подальших наукових студій трансформації економіки, заснованої на знаннях та технологіях, у період тривалих шоків.

Ключові слова: фінансові результати ІТ, експорт комп'ютерних послуг, ІТ-підприємства, розвиток ІТ-сфери, людський капітал в ІТ.

Analysis of the Performance of Domestic IT Enterprises under Wartime Conditions

Ogrenich Dmytro

PhD Student, Department of Enterprise Economics and Entrepreneurship

Organization

Odesa National Economic University

Odesa, Ukraine

E-mail: unicom98d@gmail.com

ORCID: 0009-0001-5967-8807

Babitskyi Roman

PhD Student, Department of Enterprise Economics and Entrepreneurship

Organization

Odesa National Economic University

Odesa, Ukraine

E-mail: roman@babitskyi.com

ORCID ID: 0000-0003-0201-6500

Abstract. The purpose of the article is to provide a comprehensive analysis of the development dynamics of Ukraine's IT sector in 2021–2024, taking into account preliminary results for 2025, to assess its contribution to the national economy and to outline key risks and preconditions for further growth. The research methodology is based on statistical analysis of official data from the National Bank of Ukraine and the

State Statistics Service, as well as industry reports of professional associations, investment guides, and specialized analytical reviews. Time-series comparison, structural and dynamic analysis, and elements of a scenario approach are applied to interpret the impact of wartime and global factors on the functioning of the information technology industry.

The results show that in the pre-crisis period and at the onset of the full-scale war, the IT industry remained one of the main drivers of foreign currency inflows, ensuring stable growth in exports of computer services and an increase in the number of highly qualified specialists. After the record year 2022, a moderate decline in export volumes and a slowdown in market expansion were recorded, driven by a combination of internal and external shocks: security risks, global tech correction, migration of part of companies and specialists, as well as regulatory uncertainty. At the same time, the relative share of the IT industry in the structure of service exports and GDP increased, which indicates its system-forming role for the national economy. A trend has been identified towards a gradual shift from a predominantly service-oriented model to a more diversified structure, with the strengthening of product, start-up and defense-tech segments, the expansion of innovation infrastructure, and the growing contribution of entrepreneurial initiatives.

The conclusions substantiate that the future prospects of the information technology sector depend on the ability to minimize security and regulatory risks, preserve human capital, expand access to investment for innovative projects, and diversify export markets. The importance of improving state support instruments, ensuring stability of tax regimes, and developing infrastructure capable of guaranteeing continuity of service provision under crisis conditions is emphasized. The practical significance of the obtained results lies in their potential use for shaping sectoral policy, strategic planning of IT companies' activities, as well as for further academic studies of the transformation of a knowledge- and technology-based economy under prolonged shocks.

Keywords: IT financial performance, export of computer services, IT enterprises, IT sector development, human capital in IT.

Постановка проблеми. Актуальність теми статті зумовлена тим, що сектор інформаційних технологій став одним із ключових факторів економічної стійкості України в умовах повномасштабної війни, забезпечуючи значну частку валютних надходжень та збереження висококваліфікованої зайнятості. На тлі падіння традиційних експортно орієнтованих галузей саме IT-бізнес демонструє відносно кращі показники адаптації до шоків, що потребує поглибленого аналізу його результатів діяльності та факторів стійкості. Водночас спостерігається зміна глобальної кон'юнктури ринку технологічних послуг, поєднана з внутрішніми безпековими, регуляторними та демографічними ризиками, що створює невизначеність для подальшого розвитку підприємств цієї сфери. Недостатня кількість системних емпіричних досліджень, присвячених саме воєнному періоду, ускладнює формування обґрунтованої державної політики підтримки та стратегічних рішень бізнесу. Аналіз динаміки показників діяльності вітчизняних IT-підприємств у 2021–2025 роках дозволяє не лише охарактеризувати їх поточний стан, а й виявити тенденції, які визначатимуть траєкторію післявоєнного відновлення економіки. Таким чином, обрана тематика має як важливе науково-теоретичне значення, так і безпосередню практичну цінність для органів влади, інвесторів та представників бізнес-спільноти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз результатів та результативності діяльності підприємств є одним з ключових елементів процесу управління підприємствами. Особливої важливості набувають процеси формування аналітичного забезпечення для здійснення статистичного аналізу ефекту та ефективності діяльності підприємств. Розробкою методичного забезпечення даного питання займалось широке коло фахівців, зокрема тих, які представляють наукову школу Одеського національного економічного університету та інші: Віцень В., Гребенник Н., Єрмаченко В., Журенко А., Клус

М., Літвінов О., Міценко Н., Подманічка Д., Семенова В., Хайнісова Е. [1-5]. Авторами зокрема розглянуто важливість виділення показників доходу, прибутку та рентабельності діяльності, як ключових серед інших. Також авторами визначено, що в умовах глобалізації економічної діяльності важливим є окремий розгляд обсягу експорту продукції підприємств, як підтвердження глобальної конкурентоспроможності їх діяльності.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Особливої уваги потребує малодосліджене питання довгострокових ризиків, пов'язаних із релокацією компаній і фахівців за кордон, трансформацією податково-регуляторного середовища та можливим звуженням бази людського капіталу в країні. Недостатньо опрацьованими залишаються інструменти кількісної та якісної оцінки здатності ІТ-підприємств адаптуватися до воєнних шоків, а також узгодженість державної політики підтримки галузі з реальними потребами бізнесу. У статті зроблено спробу заповнити зазначені прогалини шляхом поєднання макроекономічного аналізу офіційної статистики з інтерпретацією галузевих аналітичних матеріалів, що дозволяє виокремити нові аспекти проблеми стійкого розвитку ІТ-індустрії України в умовах затяжної кризи.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є комплексний аналіз результатів діяльності вітчизняних ІТ-підприємств у 2021–2024 роках з урахуванням попередніх підсумків 2025 року, оцінка їхнього внеску в економіку України в умовах повномасштабної війни та виявлення ключових чинників, що визначають траєкторії подальшого розвитку галузі. Така мета зумовлена тим, що ІТ-індустрія залишається одним із небагатьох секторів, здатних забезпечувати стабільні валютні надходження, підтримувати зайнятість висококваліфікованих кадрів і формувати передумови для структурної модернізації національної економіки, попри значні безпекові, інституційні та ринкові ризики.

Досягнення поставленої мети потребує розв'язання взаємопов'язаних завдань, логіка яких відповідає структурі статті. По-перше, необхідно уточнити

теоретико-методичні підходи до трактування сутності ІТ-галузі як сегмента економіки, що поєднує сервісний, продуктовий та інноваційний компоненти, а також окреслити систему показників для оцінювання результатів її функціонування. По-друге, здійснити статистичний аналіз динаміки ключових індикаторів діяльності ІТ-підприємств України (експорт комп'ютерних послуг, обсяги виручки, кількість зайнятих, місце галузі в структурі ВВП та експорту послуг). По-третє, виявити й узагальнити вплив воєнних та глобальних чинників (безпекові ризики, релокація компаній і фахівців, глобальна тех-корекція, зміни у попиті на ІТ-послуги) на динаміку фінансових результатів вітчизняних ІТ-підприємств. По-четверте, ідентифікувати основні ризики та структурні зрушення в ІТ-сфері, пов'язані з трансформацією ринку, посиленням продуктового та defense-tech-сегментів, зміною моделей організації бізнесу. По-п'яте, на основі проведеного аналізу сформулювати практичні рекомендації щодо посилення стійкості ІТ-підприємств, удосконалення інструментів державної підтримки та створення умов для довгострокового зростання галузі інформаційних технологій у післявоєнний період.

Виклад основного матеріалу дослідження. Слід зазначити, що розвитку ІТ-сектора в Україні протягом останніх 10 років підтверджується кількістю суб'єктів господарювання. Якщо у 2010 році у сфері інформації та телекомунікацій діяли 56 тис. суб'єктів господарювання, що становило 2,6% від загальної кількості, то у 2024 році – 293,1 тис.од, що склало вже 15%. При цьому відбулась суттєва зміна структури суб'єктів господарювання в Україні. Якщо у 2010 році 23,6% суб'єктів господарювання були у формі підприємств, а 76,4% фізичними особами-підприємцями, то у 2024 році частка підприємств скоротилась в шестеро і становила лише 4,4%, що є рекордно низьким показником серед всіх видів економічної діяльності (в середньому по Україні частка ФОПів – 85,3%) [6, с. 208-209]. Така ситуація свідчить про залучення найширших кіл суспільства до ведення підприємницької діяльності в першу чергу у вигляді аутсорсингу. За кількістю ФОПів ІТ-сфери наразі поступається

лише незмінному лідеру – сфері торгівлі (280 тис. од. проти 660 тис. од.), однак на відміну від ІТ, кількість ФОПів в торгівлі скорочується.

Станом на 2023 рік в країні діяло понад 2 150 активних верифікованих ІТ-компаній та близько 8 100 юридичних осіб, пов'язаних із цифровими технологіями, що свідчить про високий рівень фрагментованості й конкуренції серед малого та середнього ІТ-бізнесу [7].

Цікавою є й статистика кількості працевлаштованих осіб. Статистика щодо топ-50 найбільших ІТ-компаній показує, що у 2022 році в них було зайнято близько 80 тис. спеціалістів, а в 2023 році ця цифра зменшилася приблизно на 10 тис., у 2024-му – ще на 2,4 тис. осіб [8]. Це відображає точкові скорочення та оптимізацію штату в найбільших гравців на тлі глобальної технологічної корекції та переорієнтації замовників. Водночас частина фахівців перетікає в менш формалізовані сегменти – стартапи, фриланс, продуктові та defense-tech-проекти.

У 2010 році у сфері інформації та телекомунікацій було зайнято 284,4 тис. осіб, що становило 2,6% від загальної кількості, тоді як у 2024 – 430,7 тис. осіб або 5,7%, з яких лише третина працювала на підприємствах. Частка самозайнятих в ІТ поступається лише частці ФОПів в сфері харчування (72,6%), що підтверджує специфіку ІТ-сектору, як сфери персональної зайнятості, де люди, на відміну від сфери торгівлі, промисловості або харчування працюють не руками а головою [6, с. 210-211].

Перейдемо до аналізу результатів діяльності ІТ-підприємств України. У 2010 році ними було отримано обсяг реалізованої продукції (послуг) у 73 млрд.грн, або 2% від загального обсягу, а у 2024 році вже 390,6 млрд.грн, або 2,4%, з яких лише 0,008% приходилось на ФОПів. Тобто можна засвідчити, що частка сектору у обсязі реалізованої продукції змінилась не суттєво [6, с. 214]. Однак більш якісним результатом діяльності підприємств є не обсяг реалізованої продукції (послуг), а фінансові результати (див. табл. 1).

Таблиця 1

Обсяг реалізованої продукції та фінансових результатів до оподаткування підприємств ВЕД «Інформація та телекомунікація» України у 2010-2024 рр.

Показники	2010	2015	2020	2022	2023	2024
Усього за всіма ВЕД:						
- фінансовий результат, млрд. грн	58,3	-340,1	303,2	46,1	853,6	1238,2
- питома вага підприємств, які отримали збиток, %	41	26,3	28,6	33,9	28,9	28,1
- рентабельність операційної діяльності, %	4	1	6,2	3,3	8	5,7
За ВЕД «Інформація та телекомунікація»:						
- фінансовий результат, млрд. грн	4,1	-10,2	17,0	17,4	52,6	51,1
- питома вага підприємств, які отримали збиток, %	41	29	28,9	35,9	31,3	31,9
- частка фінансових результатів у загальному обсязі, %	7,03	3,00	5,61	37,74	6,16	4,13
- рентабельність операційної діяльності, %	7,4	0,5	14,7	12,9	15,8	15,8

Джерело: складено автором на основі [6, с. 214-234].

Отже, частка ІТ-підприємств у загальних фінансових результатах економіки країни у 2024 році становила 4,13% або 51,1 млрд.грн, Однак у 2022 році саме ІТ-сектор був основою економіки країни на першому році війни – 38% прибутків в країні отримали саме ІТ-підприємства, вчасно сплачуючи податки та наповнюючи бюджет у надважкі для держави часи. Також слід відзначити що рентабельність операційної в ІТ збільшується і перевищує у кілька разів рентабельність по економіці загалом, що обумовлює привабливість цього ВЕД для потенційних підприємців.

Розглянувши структуру капіталу підприємством, звернемо увагу в першу чергу на ті складові, які статистично відображено в балансах ,а саме на оборотні та необоротні активи (див. табл. 2).

Таблиця 2

Структура активів підприємств ВЕД «Інформація та телекомунікація» України у
2020-2024 рр.

	Обсяг активів, млрд.грн				Частка активів, %			
	2020	2022	2023	2024	2020	2022	2023	2024
За всіма ВЕД України	12682	14654	16442	18314	100	100	100	100
у т.ч.								
- необоротні активи	5326,4	5627,1	6248	6941	42	38,4	38	37,9
- оборотні активи	7355,6	9026,9	10194	11373	58	61,6	62	62,1
Всього за ВЕД «Інформація та телекомунікація»	218,7	272,4	321,7	381	1,7	1,9	2	2,1
у т.ч.								
- необоротні активи	124,0	129,7	145,4	170,3	56,7	47,6	45,2	44,7
- оборотні активи	94,7	142,7	176,3	210,7	43,3	52,4	54,8	55,3

Джерело: складено автором на основі [6, с. 228].

Як виходить з таблиці 2, частка активів ВЕД «Інформація та телекомунікація» поступово збільшилась за 5 років з 1,7 до 2,1%, однак все ще є незначною. За цей період змінилась структура активів, з 57 на 43% на користь необоротних активів стало 45 на 55% на користь оборотних активів. При цьому суттєво збільшилась частка власного капіталу в структурі пасивів, з 25,3% у 2020 році до 42,8% у 2024 році.

Важливо відмітити, що незважаючи на величезне значення ІТ-сектору для економіки України її розвиток не потребує зовнішніх інвестицій, а внутрішні інвестиції є зовсім незначними. Так, частка ІТ-сектору у загальному обсязі капітальних інвестицій в Україні становила у 2015 році 0,4% або 1,1 млрд.грн, у 2022 – 0,7% або 4,5 млрд.грн, а у 2024 – 0,9% або 6,8 млрд.грн. [6, с. 182].

Однак така ситуація не може свідчити про низьку капіталоємність діяльності в сфері комп'ютерних послуг, оскільки левову частину капіталу ІТ-підприємств становить інтелектуальний капітал, в першу чергу людський капітал. Відповідно Держстат просто не веде наразі статистику повної капіталоємності діяльності ІТ-підприємств. Значну частину формування людського капіталу ІТ-сфери бере на себе й держава, яка формує умови для

освітньої діяльності з підготовки кадрів для ІТ-сфери, в т.ч. надає державне фінансування на підготовку відповідних фахівців.

Значення ІТ-підприємств стає ще більш красномовним в результаті розгляду динаміки експортних надходжень (див. табл. 3).

Таблиця 3

Експорт товарів та послуг в Україні у 2015-2024 рр., млрд. дол. США

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Експорт товарів	35420	33560	39701	43341	46091	45583	63621	41175	35014	39328
Експорт послуг крім комп'ютерних	10774	10473	11758	12632	13292	10538	11448	9269	9875	10865
Експорт комп'ютерних послуг	1668	1975	2485	3204	4173	5026	6943	7349	6727	6446
Питома вага комп'ютерних послуг у загальному експорті	3,6	4,5	4,8	5,7	7,0	9,0	9,2	14,6	15,0	12,8

Джерело: складено автором на основі [9].

Отже, обсяг експорту комп'ютерних послуг протягом останніх 10 років збільшився вчетверо з 1,7 до 6,4 млрд. дол. США, і це в воєнних умовах, які призвели до зменшення експорту за останні 2 роки майже на 1 млрд. дол. США. У підсумку комп'ютерні послуги за обсягом експорту обійшли не тільки всі інші види послуг, а й майже всі групи товарів крім макрогрупи «Продовольчі товари та сировина для їх виробництва», що забезпечила у 2024 році 24,7 млрд.дол. США або майже половину експортної виручки України. Частка експорту комп'ютерних послуг у загальному експорті сягала 15%, а у 2024 становить 12,8%.

Пікового значення обсяг експорту послуг в Україні набув у передвоєнний 2013 рік, коли було отримано 22,6 млрд.дол. США експортної виручки, в першу чергу за рахунок транспортних послуг – 8,5 млрд.дол. США. Через втрату значення як транзитного коридору з/в РФ вітчизняні транспортні підприємства

вдвічі знизили свої експортні надходження. Також за об'єктивних причин втратила свою експортну привабливість й вітчизняна туристична сфера, знизивши надходження від експорту з 5,1 млрд (2013) до 774 млн.дол. США (2022). Тоді як комп'ютерні послуги після стрімкого зростання лиш незначно зменшили обсяг власних експортних надходжень.

Все це призвело до майже двадцятикратного збільшення частки комп'ютерних послуг у загальному обсязі послуг, з 2,2 до 37,2%, а в 2022 році до навіть 44,2%. ІТ-підприємства ще у 2014 році наздогнали за обсягом експорту підприємства сфери туризму, а у 2020 році й підприємства сфери транспорту, в т.ч. основу всього експорту країни з часів набуття незалежності – трубопровідний та залізничний транзит, що підтверджує значення ІТ-підприємств як флагманів економіки України.

Важливим для розуміння перспектив розвитку ІТ-сектору в Україні є його залежність від інфраструктури та екосистеми, що призводить до суттєвої концентрації ІТ-підприємств у межах кількох областей (міст) України, формуючі так звані ІТ-кластери (рис. 1).

Регіонально ІТ-галузь зберігає поліцентричний характер: головним хабом залишається Київ, але суттєві кластери сформовані у Львові, Дніпрі, Одесі, Вінниці, Івано-Франківську та Харкові (попри сильні руйнування та релокацію). Харківський ІТ-кластер, зокрема, став символом бізнес-стійкості: більшість компаній зберегли діяльність й адаптувалися до нових умов, що підтверджує високий рівень організаційної гнучкості галузі.

Більше половини всіх ІТ-підприємств зосереджено в межах Києва (35,8%) та Львова (21,7%). Більше трьох чвертей всіх ІТ-підприємств зосереджено у чотирьох областях (крім вищеназваних ще Дніпропетровська – 9,6%, Харківська – 9,5%), а на перші сім областей приходиться біля 90% всіх зареєстрованих ІТ-підприємств.

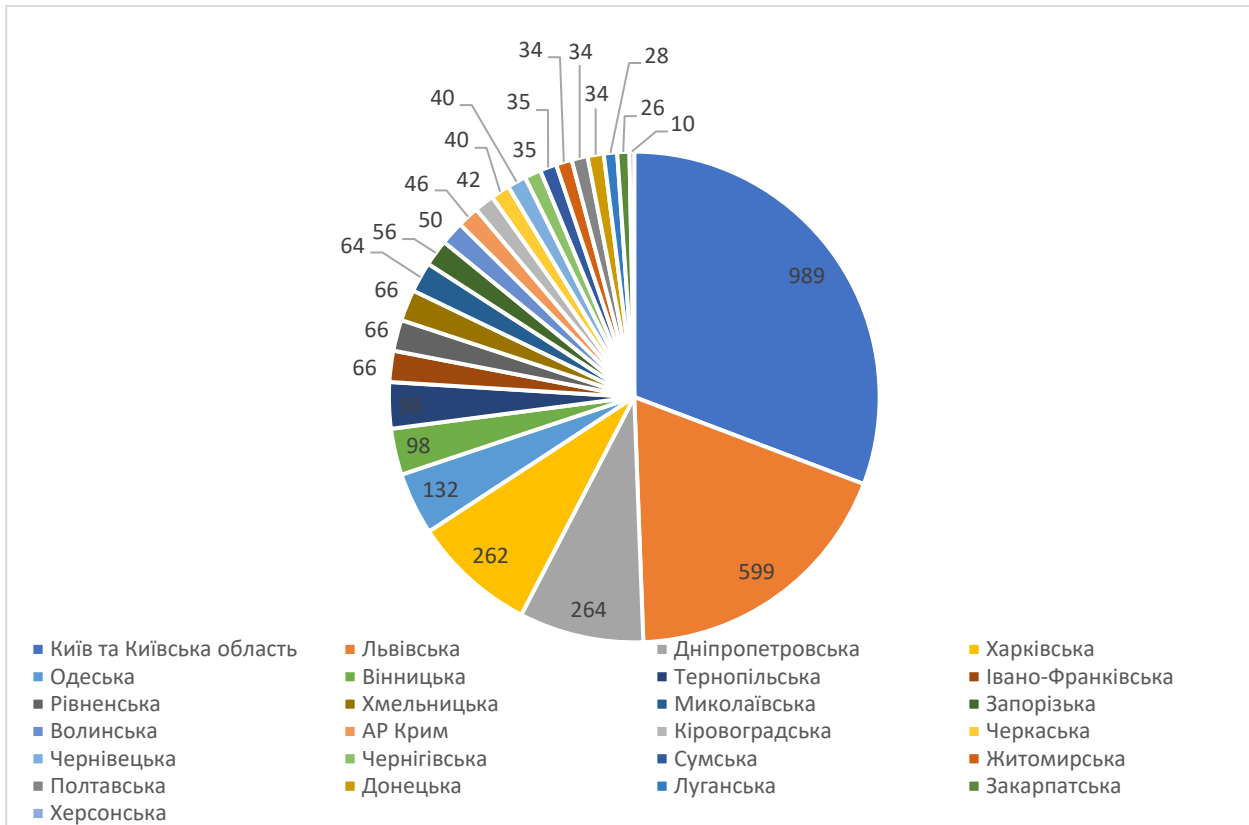

Рис. 1 Розподіл ІТ-компаній по регіонах України станом на 2023 рік.

Джерело: складено автором на основі [10, с. 200].

Однак початок повномасштабного вторгнення РФ не міг не позначитись і на ІТ-секторі України. Далі розглянемо як вплинули останні події на розвиток ІТ-підприємств протягом останніх чотирьох років. 2021 рік став піковим докризовим роком для українського ІТ-сектору. Обсяг експорту ІТ-послуг зріс на 36 % – із близько 5 до 6,8 млрд дол. США, а кількість спеціалістів збільшилась із 244 до 285 тис. осіб [11]. ІТ-галузь демонструвала середньорічні темпи приросту експорту близько 27 %, а у ІV кварталі 2021 року експорт сягнув рекордних 2,1 млрд дол. США, що закріпило ІТ як ключовий, найбільш динамічний сектор економіки країни [8].

Воєнний 2022 рік, попри повномасштабне вторгнення, став рекордним за обсягами експорту: на основі динаміки 2021 року, експорт ІТ-послуг у 2022 році досяг приблизно 7,3 млрд дол. США, що стало історичним максимумом, хоча поквартальна динаміка і змінилась у бік падіння [8]. Причинами цього феномену

були високий попит на цифрові рішення у світі, різке посилення «віддаленого» формату роботи, конкурентоспроможні ставки українських фахівців, а також девальвація гривні, яка підвищила гривневу виручку експортерів. Водночас уже в 2022 році почали проявлятися ризики: релокація частини спеціалістів за кордон (близько 17-20 % від довоєнної чисельності та багато підприємств поїхали з країни), підвищення безпекових ризиків для замовників, нестабільність податкового та регуляторного середовища [12].

2023 рік продовжив поквартальну негативну динаміку 2021 і став «поворотним» – уперше за багато років експорт ІТ-послуг зменшився. За даними НБУ та профільних аналітичних матеріалів, обсяги експорту ІТ-послуг знизилися до 6,7 млрд дол. США, тобто на 8-9 % порівняно з 2022 роком, повернувшись приблизно до рівня 2020–2021 років. На це крім війни ще вплинули світова криза у сфері технологій (масові скорочення в глобальних ІТ-корпораціях), часткова втрата клієнтів через ризики, пов'язані з війною, та високе навантаження на бізнес (курсові, податкові, мобілізаційні фактори).

2024 рік продовжив тенденцію помірному спаду: експорт ІТ-послуг становив близько 6,45 млрд дол. США, що на 4 % менше, ніж у 2023 році, і на 12-14% менше, ніж у рекордному 2022-му [13]. Водночас темпи падіння сповільнилися (порівняно з різкішим зниженням у 2023 році), а ІТ-галузь зберегла позицію одного з провідних експортерів країни.

Попри абсолютне скорочення обсягів, частка ІТ у структурі експорту послуг та ВВП залишалась високою: ІТ-послуги забезпечували орієнтовно 37-42 % експорту послуг та близько 11-13 % загального експорту товарів і послуг; внесок галузі у ВВП оцінювався в діапазоні 3,5-5 % у 2022-2024 роках [8]. Це означає, що навіть за умов падіння абсолютних показників роль ІТ в економіці відносно зростає, оскільки інші експортні сегменти (насамперед транспорт та інші види послуг) постраждали ще більше.

За попередніми оцінками на базі даних НБУ за перші місяці 2025 року, експорт комп'ютерних послуг демонструє крихку стабілізацію. У першому

півріччі 2025 року експорт комп'ютерних послуг зріс на символічні 0,1 % порівняно з аналогічним періодом 2024 року, а частка телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг у загальному експорті послуг збільшилася з 38,5 і знов досягла рекордних показників – більше 43 % [14].

За 11 місяців 2025 року експорт ІТ-послуг становив близько 5,97 млрд дол. США, що на 2,4 % більше, ніж за аналогічний період 2024 року, однак усе ще приблизно на 3 % менше рівня 2021 року та майже на 10 % нижче піку 2022 року [15]. Це підтверджує, що галузь стабілізувалася «на плато», яке нижче довоєнних траєкторій зростання, але значно вище рівня більшості інших секторів економіки, що постраждали від війни, і почала поступово зростати.

У помісячній динаміці 2025 року зберігається нерівномірність: окремі місяці демонструють локальні піки, але кінець періоду характеризується зниженням обсягів, що корелює з сезонністю та глобальними ринковими тенденціями в ІТ-аутсорсингу.

Чисельність ІТ-спеціалістів у 2021–2023 роках продовжувала зростати, хоча темпи приросту помітно сповільнилися після початку повномасштабної війни. За оцінками галузевих досліджень, у 2023 році в ІТ-секторі України працювало близько 321,5 тис. спеціалістів проти 285 тис. у 2021 році [16].

Водночас структура зайнятості змінилася: значна частина фахівців релокувалася за кордон (17-20 % від рівня кінця 2021 року), але продовжила працювати на українські компанії або як незалежні підрядники. Це створило гібридну модель «розподіленої» ІТ-індустрії, де юридичні особи й податки можуть лишатися в Україні, а частина команди – працювати з-за кордону. До 2022 року українська ІТ-галузь була переважно аутсорсинговою, орієнтованою на розробку програмного забезпечення для замовників зі США та ЄС, частка США в експорті ІТ-послуг становила понад третину ($\approx 37\%$) [17].

Експорт комп'ютерних послуг характеризується високим ступенем географічної концентрації, на перші три країни приходиться більше половини всього експорту ІТ-підприємств, а на перші сім країн (США, Великобританія,

Мальта, Кіпр, Ізраїль, Швейцарія, Німеччина) – більше трьох чвертей всього експорту. Це зумовлює й високу залежність експорту ІТ-послуг від змін економічної та політичної кон'юнктури в цих країнах. Так, у 2022-2024 рр. з 900 млн.дол. зменшення експортної виручки 600 млн.дол. США зменшення припало на одну країну – США, на сім головних країн-споживачів ІТ-послуг припало всі 100% зменшення обсягу експорту, тоді як всі інші країни разом навіть трохи збільшили обсяг експорту.

Після початку повномасштабної війни відбулися кілька важливих структурних зрушень. По-перше, відбулось зростання ролі продуктового та стартап-сегмента. На тлі глобального попиту на інновації, а також необхідності шукати більш маржинальні моделі, частина компаній трансформує аутсорсингові команди в продуктові, запускає власні SaaS-рішення, fintech, medtech та defense-tech продукти [8].

Важливим фактором розвитку ІТ-підприємств стала активізація оборонних технологій (defense-tech). Значна кількість стартапів та команд переключилися або доповнили портфель рішеннями для оборони: дрони, системи управління, аналітика даних, автоматизація логістики й медевакуації тощо. Це посилило роль ІТ як складової воєнної економіки та майбутнього експортного потенціалу у сфері безпеки [18].

Також спостерігається зміна профілю зайнятості та управління. На тлі мобілізаційних обмежень для чоловіків і демографічних зрушень зростає вага жінок-керівниць стартапів та ІТ-компаній; у низці сегментів частка жінок у менеджменті вища, ніж середній показник по ЄС та світу [19]. Усе це свідчить про поступовий перехід від моделі «масовий аутсорсинг» до «екосистеми інновацій», де аутсорсинг залишається базою валютної виручки, але додану вартість дедалі більше формують власні продукти та рішення подвійного призначення.

Попри високу стійкість галузі все ще існує певний набір ризиків і викликів, які можуть сповільнити економічне зростання ІТ-галузі у майбутньому:

1. Безпекові ризики та репутація країни. Частина замовників, особливо з консервативних галузей (finance, insurance, gov-сектор), коригують портфелі підрядників, зменшуючи частку України через ризики безперервності сервісу (blackout, обстріли, мобілізація ключових фахівців).

2. Глобальна тех-корекція. Останні роки для світової ІТ-індустрії характеризувалися хвилею скорочень, перелаштуванням бізнес-моделей, переоцінкою витрат на R&D. Це вдарило по аутсорсингових ринках, де Україна конкурує з Польщею, Індією, країнами Латинської Америки.

3. Податково-регуляторна невизначеність. Обговорення змін до спецрежимів оподаткування (ФОП-моделі, «Дія.City»), дискусії навколо бронювання ІТ-фахівців, валютного регулювання та репатріації дивідендів створюють для бізнесу додаткову невизначеність, яка впливає на рішення щодо розширення штатів та інвестицій.

4. Людський капітал і релокація. Масова релокація ІТ-компаній та спеціалістів за кордон зменшує «фізичну присутність» ІТ-економіки в Україні, загострює конкуренцію за таланти й піднімає середню вартість фахівця. Водночас саме високий рівень професійності кадрового ядра дає змогу сектору утримувати високі показники експорту навіть в умовах війни.

Висновки. Отже, ключовим завданням на найближчі роки можуть бути, по-перше, зниження безпекових ризиків для бізнесу та формування зрозумілих механізмів безперервності надання послуг (резервна інфраструктура, кіберзахист, гнучкі формати організації праці), що має зменшити занепокоєння закордонних замовників щодо розміщення контрактів в Україні. По-друге, критично важливо стабілізувати й зробити прогнозованим податково-регуляторне середовище: закріпити зрозумілі правила гри для ФОП-моделей, режиму «Дія.City», процедур бронювання ІТ-фахівців, валютного регулювання й репатріації капіталу, аби компанії могли планувати довгострокові інвестиції та розширення штатів. По-третє, держава та бізнес мають спільно зосередитися на збереженні та розвитку людського капіталу: підтримці якісної ІТ-освіти, програм

перекваліфікації, створенні умов для повернення релокованих спеціалістів, розвитку R&D-центрів і продуктових компаній усередині країни. По-четверте, необхідно продовжити диверсифікацію ринку – розвивати продуктивний, стартап-та defense-tech-сегменти, відкривати нові географічні ніші (країни Азії, Близького Сходу, Латинської Америки), зменшуючи залежність від кількох традиційних ринків. Нарешті, важливим завданням є системна промоція бренду Ukrainian IT на глобальному рівні – через участь у міжнародних виставках, акселераційних програмах, міждержавних цифрових ініціативах, – щоб закріпити за Україною репутацію не лише стійкого аутсорсингового хабу, а й потужного джерела інноваційних технологічних рішень. Перспективою подальших досліджень може стати розробка конкретних заходів щодо вирішення вказаних проблем.

Список використаних джерел

1. Літвінов О. С., Журенко А. В. Проблеми визначення сутності економічної ефективності. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Науки: економіка, політологія, історія*. 2017. № 6 (248). С. 67–80.
2. Міценко Н. Г., Літвінов О. С. Управління розвитком інтелектуального капіталу підприємства з орієнтацією на цілі, можливості, ефективність та інноваційність. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. № 6 (288). С. 134–139. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-288-6-21>.
3. Yermachenko V., Hrebennyk N., Litvinov O., Klus M., Podmanická D. Commercialization of Ukrainian and Slovak scientific research: Facets and implementation algorithm. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*. 2023. Vol. 11, No. 2. P. 184–198. DOI: [https://doi.org/10.9770/jesi.2023.11.2\(13\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2023.11.2(13)).
4. Semenova V., Litvinov O., Yermachenko V., Vicen V., Hajnisova E. Identification and assessment of the components of the enterprise's intellectual capital.

Access to Science, Business, Innovation in Digital Economy. 2025. Vol. 6, No. 2. P. 336–356. DOI: [https://doi.org/10.46656/access.2025.6.2\(6\)](https://doi.org/10.46656/access.2025.6.2(6)).

5. Літвінов О. С., Ненюк К. С. Проблеми класифікації видів ефективності та її показників. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Науки: економіка, політологія, історія*. 2015. № 7 (227). С. 45–54.

6. Державна служба статистики України. Статистичний щорічник України, 2024. Київ, 2025. URL: <https://stat.gov.ua/uk/publications/statystychnyy-shchorichnyk-ukrayiny-2024>.

7. UkraineInvest. ICT and digital sector. *Ukraine Investment Guide*. 2024. URL: <https://investportalua.com/wp-content/uploads/2025/11/13.-ict-and-digital-sector-1-1-16.pdf>.

8. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. Ukraine's IT shift: From outsourcing to innovation. *Digital State UA*. 2025. URL: <https://digitalstate.gov.ua/news/it-outsourcing/ukraines-it-shift-from-outsourcing-to-innovation>.

9. Національний банк України. Зовнішня торгівля послугами за роками (файл Trade_y.xlsx). URL: https://bank.gov.ua/files/ES/Trade_y.xlsx.

10. UkraineInvest. *Ukraine Investment Guide 2024*. 2024. URL: [https://cdn.prod.website-files.com/621f88db25fbf24758792dd8/66673120c02fe81b61d75096_Ukraine%20Investment%20Guide%202024%20\(2\)_compressed.pdf](https://cdn.prod.website-files.com/621f88db25fbf24758792dd8/66673120c02fe81b61d75096_Ukraine%20Investment%20Guide%202024%20(2)_compressed.pdf).

11. IT Ukraine Association. Results of a national study of the IT industry. URL: <https://itukraine.org.ua/en/results-of-a-national-study-of-the-it-industry/>.

12. Lviv IT Cluster. IT research: Resilience. IT industry in Ukraine 2022. Lviv, 2023. URL: <https://itcluster.lviv.ua/wp-content/uploads/2023/02/it-research-resilience-2022-public-en.pdf>.

13. Ukraine's IT exports in 2024 decrease by 4.2% – NBU data. *Interfax-Ukraine*. 03.02.2025. URL: <https://en.interfax.com.ua/news/economic/1045148.html>.

14. IT Ukraine Association. Ukraine IT exports rise to 43% of total trade. *Digital State UA*. 2025. URL: <https://digitalstate.gov.ua/news/it-outsourcing/it-posluhy-staly-holovnym-drayverom-eksporthu-ukrayiny-u-2025-rotsi>.

15. On average, the IT sector brings \$543 million per month to Ukraine — Opendatabot. 2025. URL: <https://opendatabot.ua/en/analytics/it-export-25>.

16. Хандусенко Н. Since 2014, the number of IT companies in Ukraine has increased by over 40%: How IT specialists' salaries have changed over 10 years. *dev.ua*. 05.03.2025. URL: <https://dev.ua/en/news/za-10-rokiv-kilkist-it-kompanii-zbilshylasia-na-ponad-40-1741192736>.

17. IT Ukraine Association. Digital Tiger: The market power of Ukrainian IT — 2024. 2024. URL: <https://itukraine.org.ua/files/DigitalTiger2024.pdf>.

18. How Kharkiv's tech start-ups became the ultimate test of business resilience. *Financial Times*. 2024. URL: <https://www.ft.com/content/248c4ac0-2e20-4900-bb21-625c0e260b66>.

19. Kahn M. Ukrainian women's startups drive tech sector resilience, offer economic recovery hope. *Reuters*. 22.03.2024. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/ukrainian-womens-startups-drive-tech-sector-resilience-offer-economic-recovery-2024-03-22/>.